

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

САВЕНКО КСЕНІЯ СЕРГІЇВНА

УДК 658.589:[005.585:330.131.5](043.3)

**ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2013

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Харківському національному економічному університеті,
Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України.

Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент
Сотніков Володимир Іванович,
Харківський національний економічний університет,
доцент кафедри політичної економії.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Перерва Петро Григорович,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
завідувач кафедри організації виробництва
та управління персоналом;

кандидат економічних наук, доцент
Князь Святослав Володимирович,
Національний університет «Львівська політехніка»,
доцент кафедри менеджменту і міжнародного
підприємництва.

Захист відбудеться «30» травня 2013 р. о 13-00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради, шифр Д 64.055.01, у Харківському національному економічному університеті за адресою: 61166, м. Харків, пров. Інженерний,1-а.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Харківського національного економічного університету за адресою: 61166, м. Харків, пров. Інженерний,1-а.

Автореферат розісланий «26» квітня 2013 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І. М. Чмутова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У сучасних умовах спрямованості України на євроінтеграцію та подолання наслідків світової фінансової кризи запорукою успіху стає використання інноваційної моделі економічного розвитку. Функціонування високотехнологічних галузей з інноваційними процесами є одним з пріоритетних напрямків підвищення ефективності діяльності промислових підприємств, створення високоякісної та конкурентоспроможної продукції. Вибір інноваційного шляху розвитку має стати основою зростання науково-технологічного потенціалу. Тому інноваційна діяльність виступає важливим чинником у побудові національної стратегії і вимагає швидкої переорієнтації підприємств, реструктуризації діючих виробництв, сприяє розвитку та пошуку нових технологій.

Оцінка економічної ефективності інноваційних технологій є актуальним питанням у сфері інноваційної діяльності підприємств, які зацікавлені у переході на інноваційний шлях розвитку завдяки впровадженню передових технологій, визначенню їх пріоритетності та результативності реалізації.

Теоретичні і методичні основи інноваційно-технологічного розвитку підприємства досліджували відомі вітчизняні та зарубіжні науковці і практики, зокрема: Ю. Бажал, Р. Бурместер, Ф. Валенті, С. Валдайцев, Х.-К. Вахрейн, В. Гриньова, О. Длугопольський, П. Друкер, Р. Купер, П. Лемерльєр, В. Пригожин, П. Орлов, Б. Санто, Б. Твісс, Р. Уотерман, Е. Уткін, Ф. Хайек, Д. Черваньов, Й. Шумпетер та ін.

Питання оцінки економічної ефективності інноваційних технологій розроблено в працях таких дослідників та фахівців, як Л. Антонюк, Ю. Брігхем, М. Браун, А. Гриньов, П. Завлін, С. Князь, Н. Краснокутська, Н. Лапін, В. Мединський, І. Остапенко, П. Перерва, Р. Фатхутдінов, Р. Форстер, Ю. Яковець, О. Ястремська та ін.

Разом з тим поняття ефективності інноваційних технологій є найбільш суперечливим та неоднозначним. У сучасній теорії і практиці не існує єдиної концепції оцінки ефективності інноваційної технології. Причиною цьому є відстрочений стратегічний характер, умови невизначеності та ризику, в яких здійснюється впровадження інноваційної технології. У більшості моделей оцінювання ефективності технології вона розцінюється як втручання, що призводить до певних витрат і прибутків. Залишаються недосконалими методичні положення стосовно визначення раціонального терміну впровадження інноваційних технологій, що базуються на їх економічних параметрах.

Актуальність зазначених проблем, їх теоретичне та практичне значення і недостатня дослідженість зумовили вибір теми дисертаційної роботи, її об'єкт, мету і задачі.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано згідно з напрямками наукових досліджень Харківського національного економічного університету за темою «Економічна оцінка інноваційної діяльності на підприємстві» (номер державної реєстрації 0110U002785), в якій особисто автором уточнено економічну сутність і зміст

інноваційних процесів на підприємстві, обґрунтовано методичний підхід до визначення раціональних термінів впровадження інноваційних технологій на основі їхніх економічних параметрів.

Мета і задачі дослідження. Метою дисертаційної роботи є обґрунтування і розробка теоретичних положень, методичного забезпечення та науково-практичних рекомендацій щодо оцінки економічної ефективності інноваційних технологій на промислових підприємствах.

Для досягнення поставленої мети в дисертаційній роботі було вирішено такі задачі:

уточнити сутність і зміст інноваційних процесів та доповнити класифікаційні ознаки інновацій;

узагальнити основні підходи до оцінки ефективності інноваційних технологій;

обґрунтувати рекомендації щодо вибору критеріїв оцінки економічної ефективності інноваційних технологій на підприємстві;

визначити сферу використання модифікованої внутрішньої норми прибутку як критерію ефективності інноваційних технологій;

розробити методичний підхід до визначення абсолютної ефективності інноваційного проекту на основі критерію чистого дисконтованого доходу;

удосконалити послідовність обґрунтування умов фінансування інноваційних рішень при додатковому залученні позикового капіталу;

обґрунтувати методичний підхід до визначення раціонального терміну впровадження інноваційних технологій, що базуються на їхніх економічних параметрах.

Об'єктом дослідження є процес оцінки економічної ефективності інноваційних технологій на промислових підприємствах.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні положення щодо оцінки економічної ефективності інноваційних технологій як засобів активізації інноваційних процесів машинобудівних підприємств.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною основою дисертаційного дослідження є теорія організації та управління інноваціями, праці учених та практиків з питань оцінки ефективності інноваційних технологій. У дисертації були використані такі загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: *аналізу і синтезу* – для уточнення категорійного апарату та формування складу критеріїв оцінки економічної ефективності інноваційних технологій; *системного підходу* – для з'ясування предметної області дослідження і формування класифікаційних ознак інновацій і процесів; *статистичного аналізу* – для визначення стану і тенденцій розвитку інноваційних процесів у виробничій та науково-технічній сферах; *експертних оцінок* – для обґрунтування вибору критеріїв оцінки економічної ефективності інноваційних технологій на підприємстві; *дедукції та індукції* – для визначення напрямків оцінки стану інноваційної діяльності промислових підприємств; *кластерного аналізу* – для обґрунтування критерію чистого дисконтованого доходу при визначенні абсолютної ефективності інноваційного проекту; *графічного аналізу* – для візуального зображення і схематичного подання результатів дослідження.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові та законодавчі акти, що регламентують інноваційну діяльність на промислових підприємствах, матеріали Державної служби статистики України, фінансові та статистичні звіти підприємств Харківського регіону, ресурси мережі Інтернет.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у такому:

удосконалено:

методичний підхід до визначення абсолютної ефективності інноваційного проекту на основі критерію чистого дисконтованого доходу, що відрізняється від існуючих врахуванням показників, які характеризують співвідношення між прибутком порівнюваних інноваційних проектів та зміну тривалості роботи підприємства без зміни технології, що дозволяє врахувати етапи життєвого циклу використаних інновацій;

послідовність та зміст етапів процесу обґрунтування умов фінансування інноваційних рішень, особливість якого полягає у визначенні максимально допустимої вартості позикового капіталу, що може бути використано в процесі корегування умов надання кредиту зовнішнім інвестором;

методичні положення щодо оцінки ефективності інноваційних технологій промислових підприємств, які відрізняються від існуючих використанням критерію модифікованої внутрішньої норми прибутку, що дає більш об'єктивну оцінку ставки дисконтування і знімає проблему множинності значень показника норми прибутковості на різних етапах оцінки інноваційного проекту;

дістали подальшого розвитку:

класифікація інновацій завдяки додатково запропонованим теоретично обґрунтованим та практично значущим класифікаційним ознакам, а саме за місцем впровадження, глибиною змін, формою новизни, характером задоволення потреб, що дає можливість більш чітко визначити їхні особливості й ефективність реалізації на кожній стадії інноваційного процесу;

методичний підхід до визначення раціонального терміну впровадження інноваційного проекту, який, на відміну від існуючих, базується на врахуванні тривалості фаз життєвого циклу традиційної та інноваційної технології, розміру прибутку підприємства на різних етапах реалізації проекту.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення і результати дисертаційної роботи можуть бути використані на промислових підприємствах при розробці та реалізації інноваційних технологій, оцінці внутрішніх економічних можливостей, резервів вдосконалення та очікуваного економічного ефекту при освоєнні нових і поліпшуючих технологій; при аналізі та відборі для фінансування альтернативних варіантів інноваційних проектів; при моделюванні програм інноваційного розвитку підприємств.

Практичне застосування методичного підходу до визначення раціональних термінів впровадження інноваційних технологій, запропонованого в дисертації, підтверджується результатами діяльності ТОВ «Втор-ресурс» (довідка № 7 від 31.07.2010). Методичні положення щодо визначення критерію ефективності інноваційної діяльності використовуються у ВАТ «Турбоатом» (довідка № 22-249 від 01.10.2012).

Особистий внесок здобувача. Основні теоретичні та практичні наукові

результати дисертації одержані автором самостійно. Особистий внесок здобувача у роботі, виконаній у співавторстві, полягає в аналізі впливу факторів на економічну ефективність інноваційних технологій [1].

Апробація результатів дисертації. Основні результати досліджень, висновки та рекомендації дисертації оприлюднено на міжнародних і міжвузівських науково-практичних конференціях, зокрема на: III Міжнародній науково-практичній конференції «Управління інноваційним процесом в Україні: проблеми, перспективи, ризики» (Львів, 2010); Міжнародній науково-теоретичній конференції студентів і аспірантів «Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес» (Харків, 2011); Міжнародній науково-практичній конференції «Економічні аспекти сучасних технологій управління в економіці, науці, освіті в столітті в умовах фінансової кризи» (Харків, 2012); VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Найновите постиження на європейската наука» (Болгарія, Софія, 2012); VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Perspektywiczne opracowania sa nauka i technika» (Польща, Przemysl, 2012); університетській науково-практичній конференції «Управління змінами на промислових підприємствах» (Харків, 2013).

Публікації. Основні положення та результати дослідження опубліковано в 12 наукових працях (6 статей у наукових фахових виданнях загальним обсягом 2,3 ум.-друк. арк. та 6 публікацій за матеріалами науково-практичних конференцій – 0,85 ум.-друк. арк.). Загальний обсяг публікацій становить 3,15 ум.-друк. арк., особисто автору належить 3,05 ум.-друк. арк.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків та викладена на 197 сторінках машинописного тексту. Матеріали роботи містять: 13 таблиць; 15 рисунків, з них 3 займають 3 повних сторінки, список використаних джерел нараховує 200 найменувань – на 20 сторінках, 9 додатків – на 16 сторінках. Обсяг основного тексту дисертації – 158 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі розкрито актуальність теми дисертаційної роботи, сформульовано мету і задачі, визначено предмет і об'єкт, розкрито методи дослідження, викладено наукову новизну одержаних результатів, подано інформацію про їх апробацію та практичне значення.

У першому розділі – «Теоретичні аспекти інноваційної діяльності промислового підприємства» – досліджено теоретичні основи і зміст інноваційного процесу, сучасні проблеми інноваційної діяльності в українській виробничій та науково-технічній сферах; удосконалено класифікаційні ознаки інновацій; узагальнено існуючі методичні підходи до оцінки економічної ефективності інноваційних технологій на промислових підприємствах.

У сучасному бізнес-середовищі інновації набувають значення для підвищення ефективності діяльності господарюючих суб'єктів, а їх впровадження

вимагає належного і постійного моніторингу динаміки економічної ефективності. Виявлення та оцінка впливу інноваційного менеджменту є особливо важливими, оскільки дозволяють оцінити ефективність інноваційних технологій, виявити існуючі та потенційні можливості розвитку, забезпечити інтеграцію показників комерційної ефективності окремих технологічних інвестиційних проектів підприємств.

Дослідження складових інноваційного процесу дало змогу уточнити його сутність, а також констатувати, що на рівні національної економіки інноваційний процес – це процес, який завдяки практичному застосуванню нових ідей та винаходів створює найкращі за своїми властивостями технології, які, в свою чергу, забезпечують підвищення якості продукту і соціальних потреб суспільства. На рівні підприємства інноваційний процес – це процес зміни в техніці, технології, організації, управлінні, умовах праці.

У роботі удосконалено класифікацію інновацій, завдяки додатково запропонованим теоретично обґрунтованим та практично значущим класифікаційним ознакам, що дозволило простежити послідовний перехід від інновацій нижчого рівня до вищого та більш чітко врахувати особливості їхнього впливу на ефективність реалізації конкретних інноваційних технологій.

Класифікацію було доповнено такими ознаками: за місцем впровадження, глибиною змін, формою новизни, характером задоволення потреб (рис. 1). За місцем впровадження на підприємстві виділено такі види: інновації, залучені до виробництва (інновації, які відразу впроваджуються або накопичуються з метою подальшого застосування); інновації безпосередньо в структурі підприємства; інновації власного виробництва (товари, основна продукція).

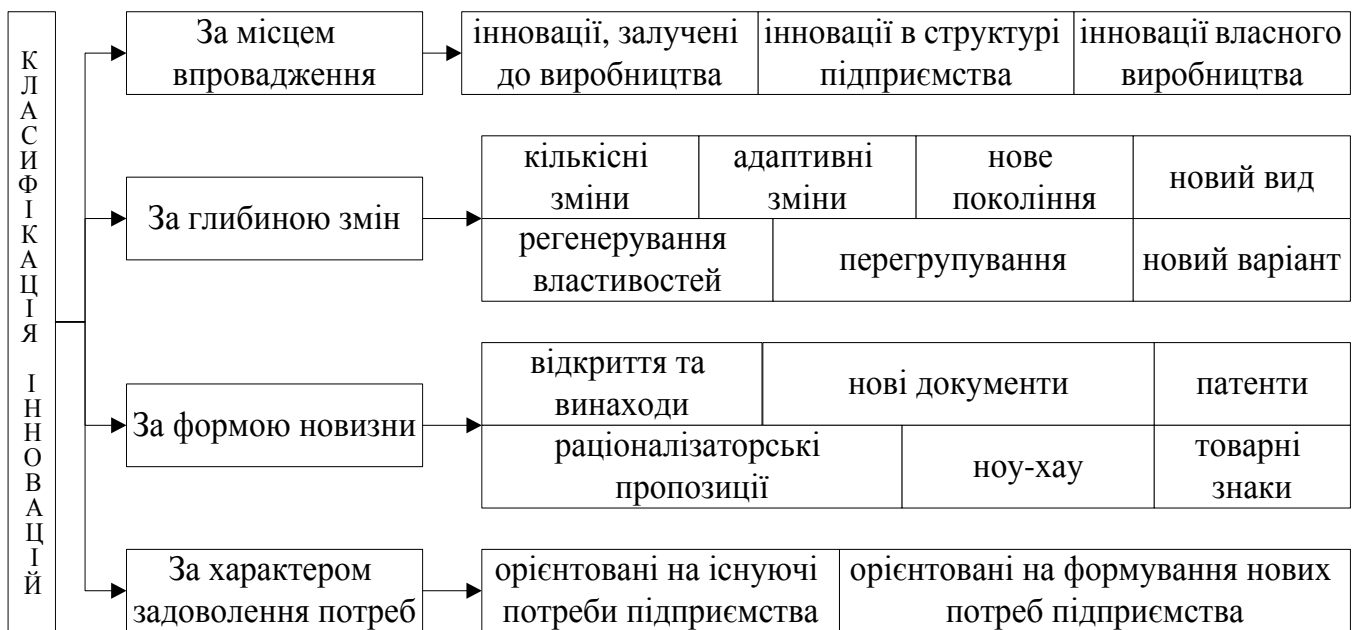

Рис. 1. Класифікація інновацій з урахуванням запропонованих ознак

На основі результатів проведених теоретичних досліджень поняття, природи і основних підходів до класифікації інновацій у дисертації запропонована систематизація існуючих визначень інновації на основі класичного, трансформаційного та сучасного об'єктно-результативних підходів. Інновацію слід розглядати як процес впровадження нової техніки і технологій, методів організації виробництва та методів управління, не лише з точки зору послідовного процесу змін, а й враховуючи трансформаційну складову інновацій.

Виходячи з сутності інноваційного процесу та аналізу досліджених концепцій в роботі розглянуто такі етапи життєвого циклу інновацій: створення інновації (фундаментальні та прикладні дослідження, дослідно-конструкторські роботи), комерціалізація інновацій (період впровадження та пристосування до ринку, період комерційного застосування, період занепаду використання). Залежно від фаз життєвого циклу інновації в дисертації окреслені стратегії інноваційного розвитку, а саме стратегія оновлення, проникнення, наступу, захисту, відступу. Ці фази, у свою чергу, визначають особливості інвестування інновацій. З урахуванням запропонованого підходу показано залежність етапів життєвого циклу інновацій та стадій їхнього інвестування.

У дисертації обґрунтовано, що ступінь прогресивності інновацій, що визначається у конкретних інноваційних процесах і технологіях, необхідно визначати шляхом вибору інновацій. Вибір інновації має бути пов'язаний із кількісною оцінкою випуску продукції, з періодом нарощування обсягів виробництва й освоєнням потужностей, а також з якісною оцінкою продукції і відповідністю вимогам ринку.

Аналіз тенденцій розвитку інноваційної діяльності в українській виробничій та науково-технічній сферах виявив низький рівень інноваційної активності, що пояснюється неконкурентоспроможністю продукції вітчизняних підприємств, недостатністю фінансування інноваційних технологій з боку держави, застарілістю основних виробничих фондів та відсутністю реальних інвестиційних ресурсів для технологічного їх оновлення, невідповідністю виробничих потужностей потенціалу ринків збуту. Уникнути цієї залежності підприємства можуть лише шляхом відновлення самостійного активного науково-технічного розвитку через використання новаторської розумової праці, що створює нові знання й нові технології.

У роботі обґрунтовано, що в основі інноваційного процесу лежать створення й освоєння нових технологій. Проблема технологій тісно пов'язана з інноваційною проблематикою, оскільки позитивна технологічна динаміка забезпечується тільки в тому випадку, якщо технології носять інноваційний характер. Домінування застарілих технологій консервує технологічну структуру економіки, яка стримує інноваційний розвиток. Інноваційні технології – це створені або удосконалені конкурентоспроможні технології, проектна діяльність, організаційно-технічні рішення, які суттєво покращують структуру та якість виробництва. Тому однією зі

складових поняття «інноваційна технологія» є інноваційна проектна діяльність. Встановлено, що оцінка та вибір інноваційного проекту ґрунтуються на різних методах і фокусуються на різних критеріях. Вибір методів і критеріїв залежить від типу інноваційного об'єкта, галузевих особливостей, а також низки інших факторів, які передбачають використання для економічної оцінки як традиційних, так і багатофакторних методів, а також врахування різних критеріїв, кожен з яких може виявитись вирішальним у процесі прийняття рішень щодо впровадження проекту.

Узагальнення підходів до оцінки ефективності інноваційних технологій дало можливість виділити такі види ефекту: економічний, науково-технічний, фінансовий, ресурсний, соціальний, екологічний, а також визначити їхні параметри. Розглянуті види ефекту інноваційної діяльності перебувають у залежності один від іншого: економічні результати інноваційної діяльності пов'язані з науково-технічною, соціальною та фінансовою діяльністю, використані ресурси і вплив на навколишнє середовище в результаті науково-технічного прогресу впливають на економічний ефект від інновацій.

Основну увагу в дисертації було зосереджено на дослідженні економічного ефекту від впровадження інноваційних технологій, який підприємство отримує у формі прибутку від різних видів діяльності – реалізації інновацій на підприємстві та продажу нових продуктів власної розробки. Інші види ефекту можуть мати форму тільки потенційного економічного ефекту, тобто ефекту, який неможливо відразу перевести в прибуток.

Встановлено, що до факторів, які гальмують розробку й освоєння інноваційних технологій на промислових підприємствах, належать брак власних фінансових ресурсів, високі ставки за банківськими кредитами, обмеження внутрішнього попиту, економічний ризик освоєння нової продукції, труднощі з придбанням сировини, відсутність коштів у замовників, відсутність необхідної технологічної інформації. В роботі зроблено висновок, що, крім традиційних факторів, ключовою перешкодою, яка стримує інноваційний розвиток підприємств, є не стільки обмеження фінансових ресурсів, скільки якість інноваційного менеджменту, зокрема дефіцит фахівців у сфері інноваційної діяльності та відсутність ефективних методик впровадження й оцінки нових технологій.

У другому розділі – «Обґрунтування критеріїв оцінки економічної ефективності інноваційних технологій підприємства» – узагальнено теоретичні підходи до вибору критеріїв оцінки економічної ефективності інноваційних технологій підприємств; запропоновано модифікацію та розглянуто сферу використання внутрішньої норми прибутку як критерію ефективності інноваційних технологій.

Аналіз теоретичних і практичних підходів до вибору критеріїв економічної ефективності інноваційної діяльності на підприємстві дав змогу встановити, що розвиток України як держави з ринковою економікою вимагає швидкої реалізації

критеріїв оцінки ефективності інноваційної діяльності промислових підприємств. На цей час відсутня єдина офіційна методика оцінки інноваційних проектів; на практиці оцінка проектів реалізується на основі різних критеріїв. Звідси виникає потреба у формуванні адекватних економічним умовам методичних основ оцінки ефективності інноваційних технологій. З урахуванням невизначеності складу критеріїв оцінки доцільним є використання досвіду економічно розвинених країн.

Теоретичне дослідження дозволило визначити сутність поняття «критерій». Критерії визначають ознаки, за якими описується стан об'єкта, явища, процесу. Стосовно ж оцінки ефективності інновацій поняттям «критерій» може визначатись бажаний рівень (наявність) інноваційної активності, при якому забезпечується життєздатність і стійка робота підприємства.

Аналіз існуючих методів формування критеріїв оцінки інноваційних проектів виявив, що в багатьох випадках відбувається змішування понять «критерії оцінки проекту» та «показники відповідності проекту інноваційному призначенню». Для вирішення цієї проблеми запропоновано структуру груп та показників відповідності нововведення інноваційному призначенню. Якщо розглянутий інноваційний проект задовольняє рівню показників за групами відповідності, то наступним етапом є оцінка його економічної і фінансової ефективності.

У роботі обґрунтовано, що оцінка економічної ефективності інноваційного проекту в рамках нової технології є обов'язковою складовою його техніко-економічного обґрунтування. Економічний ефект – єдиний узагальнюючий показник економічної ефективності будь-якої групи науково-технічних нововведень. Він характеризує абсолютну величину перевищення вартісної оцінки очікуваних результатів над сумарною витратою ресурсів за розрахунковий період.

У дисертації доведено, що виключне значення для прийняття ефективних інноваційних рішень має вибір критеріїв оцінки економічної ефективності інноваційних технологій, які залежно від того, враховується чи ні параметр часу, поділяються на дві групи: засновані на облікових оцінках і засновані на дисконтних методах розрахунку, до яких належать такі критерії, як чистий дисконтований дохід (NPV), внутрішня норма прибутку (IRR), модифікована внутрішня норма прибутку (MIRR), термін окупності інвестицій в інноваційний проект. У роботі зосереджено увагу на сферах використання дисконтних критеріїв, їхніх особливостях, перевагах і недоліках (табл. 1).

Для усунення недоліків традиційних критеріїв оцінки ефективності інноваційних проектів, а саме внутрішньої норми прибутку (IRR), в дисертації запропоновано критерій модифікованої внутрішньої норми прибутку (MIRR), що має суттєві переваги у порівнянні зі звичайною внутрішньою нормою прибутку. Модифікована ставка прибутковості розраховується за проектами, що припускає розподіл витрат за роками. Тому вільні кошти, призначені для вкладення в основний проект у наступні періоди, можна тимчасово інвестувати в інші проекти, що відповідають умовам безпеки та ліквідності.

**Склад дисконтних критеріїв оцінки економічної ефективності
інноваційних технологій**

Критерії та розрахункова формула	Особливості, переваги та недоліки дисконтних критеріїв
NPV – чистий дисконтований дохід	Визначає поточну вартість майбутніх доходів та витрат;
$NPV = \sum_{i=1}^t \frac{\Pi_i \times B_i}{(1+e+u)^i} - I$ <p>де Π_i – прибуток проекту в i-й період часу, B_i – ймовірність одержання проектного прибутку в i-й період, I – інноваційні інвестиції, i – порядковий номер періоду часу, e – ціна капіталу, u – річний темп інфляції.</p>	<p>базується на зіставленні величини інвестицій із загальною сумою дисконтних чистих грошових надходжень;</p> <p>свідчить про здатність проекту генерувати достатньо коштів, щоб покрити усі пов'язані з ним витрати;</p> <p>поєднує величину, термін та ризики очікуваних грошових потоків у майбутньому;</p> <p>передбачає незмінний рівень дисконтної ставки у продовж усього періоду реалізації проекту, що підвищує ризик</p>
IRR – внутрішня норма прибутку	Являє собою відсоток, за яким сума доходів за час функціонування об'єкта дорівнюватиме сумі інвестицій та поточних витрат;
$\sum_{t=0}^n \frac{C_t}{(1+IRR)^t} = 0$ <p>де C_t – грошові потоки за період t.</p>	<p>є нормою дисконтування, коли величина чистого продукту, зведеного до початкового року витрат, перетворюється на нуль;</p> <p>показує рівень дохідності конкретного проекту, що виражений дисконтною ставкою;</p> <p>не дає відповіді на запитання: який з двох альтернативних проектів слід обирати</p>
MIRR – модифікована внутрішня норма прибутку	Показник MIRR не приймає множинних значень і дозволяє аналізувати нестандартні фінансові потоки;
$\sum_{t=0}^T \frac{COF_t}{(1+k)^t} = \frac{\sum_{t=0}^T CIF_t \times (1+k^{T-1})}{(1+MIRR)^T}$ <p>де COF_t – грошові витрати за проектом у році t, CIF_t – грошовий прибуток за проектом у році t.</p>	<p>відображає запас фінансової стійкості (міцності) проекту в разі використання різних значень ставок дисконтування для приведення фінансових відтоків та збільшення фінансових припливів;</p> <p>дозволяє ефективно ранжувати проекти для оптимізації інвестиційного портфеля;</p> <p>дає більш об'єктивну оцінку ставки реінвестування проміжних фінансових надходжень проекту</p>
Ток – термін окупності інвестицій	Визначає, за який період часу сукупний дохід від реалізації проекту дорівнюватиме величині вихідних інвестицій;
$Ток = \frac{I}{NPt + Pt + Dt}$ <p>де I – загальні інвестиції; NPt – чистий річний прибуток, Pt – відсотки на позикову частину капіталу; Dt – амортизація.</p>	<p>застосовується для оцінки не лише ефективності інвестицій, а й рівня інвестиційних ризиків;</p> <p>при використанні не враховуються грошові потоки, які формуються після періоду окупності інвестицій</p>

Оскільки другорядні проекти забезпечують деякий дохід, потреба в інвестиціях у початковий період буде зменшена виходячи з рівня безпечної ліквідної ставки дисконтування. У роботі проведено порівняльний аналіз

прибутковості інноваційного проекту у ТОВ «Втор-ресурс», виходячи із значень параметрів IRR і MIRR (табл. 2). Результати проведених розрахунків свідчать про те, що MIRR для розглянутого проекту, який допускає реінвестицію грошових надходжень при ставці 14%, дорівнює 21,54%, що значно менше за IRR (30,52%). Тому цей критерій дає більш об'єктивну оцінку ставки дисконтування і знімає проблему множинності норми прибутковості на різних етапах оцінки проекту.

Таблиця 2

Порівняння прибутковості інноваційного проекту у ТОВ «Втор-ресурс»

Чистий грошовий потік, тис. грн	0 рік	1-й рік	2-й рік	3-й рік	4-й рік	5-й рік	6-й рік	7-й рік	Майбутня вартість FV_t , тис. грн
I_0	7700	+	+	+	+	+	+	+	+
IR_1	+	2230	2551	2909	3316	3779	4311	4913	4913
IR_2	+	+	3060	3479	3965	4519	5153	5876	5876
IR_3	+	+	+	3160	3612	4117	4694	5348	5348
IR_4	+	+	+	+	3440	3929	4482	5106	5106
IR_5	+	+	+	+	+	2610	2963	3382	3382
IR_6	+	+	+	+	+	+	2840	3231	3231
IR_7	+	+	+	+	+	+	+	2690	2690

У роботі обґрунтовано, що потенційна ефективність (прогресивність) інноваційних технологій може бути визначена на різних стадіях інноваційного процесу: на стадії прикладних досліджень або після завершення дослідно-конструкторських (експериментальних) робіт. При різноманітності можливостей застосування потенційна прогресивність інновації має встановлюватись для умов найбільш ефективного її застосування, тобто для тих конкретних виробничих умов, в яких інвестиції в інновацію забезпечують найбільший економічний ефект.

У третьому розділі – «Методичні засади оцінки економічної ефективності інноваційних технологій підприємства» – удосконалено критерій чистого дисконтного доходу при визначенні абсолютної ефективності інноваційного проекту; запропоновано послідовність обґрунтування умов фінансування інноваційних рішень, розроблено методичний підхід до визначення раціональних термінів впровадження інноваційних технологій.

У дисертаційній роботі проведено аналіз динаміки прибутковості інвестицій в інноваційні проекти протягом терміну надходження сум від інвестицій на дев'яти промислових підприємствах Харківського регіону. Поставлене завдання виконано за допомогою кластерного аналізу, який окреслив чітку закономірність розподілу інноваційних проектів на три групи прибутковості за критерієм чистого дисконтованого доходу (NPV). Детальний аналіз кожного з інноваційних проектів показав, що така структуризація залежить від розподілу щорічної прибутковості кожного проекту. Так, перший кластер, до якого увійшли інноваційні проекти

ВАТ «Турбоатом», ДП завод «Електроважмаш», ВАТ «Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш», ВАТ «Світло Шахтаря», АОЗТ «Красный Октябрь», характеризується високим рівнем прибутковості NPV, що обумовлено раціональним використанням інвестиційних коштів. Другий кластер утворений інноваційними проектами ТОВ «Втор-ресурс», ВАТ «Електромашина», ДП «Завод «ФЕД»; він характеризується середнім рівнем використанням інвестиційних коштів у порівнянні з першим кластером. Третій кластер, до якого увійшло ВАТ «Завод «Південкабель», характеризується незадовільним станом використання інвестиційних коштів.

У роботі проаналізовано і систематизовано методичні підходи до вимірювання абсолютної ефективності інноваційної діяльності підприємства, яка залежить від абсолютної ефективності інноваційних проектів. Метою підприємства є постійне отримання прибутку від інноваційної діяльності і можливість збільшення тривалості його роботи без впровадження нових технологій. Використання критерію чистого дисконтованого доходу NPV у загальноприйнятому вигляді не може бути оцінкою абсолютної ефективності проектів, оскільки однозначно не виявляє збільшення прибутку та рентабельності підприємства. Альтернативні варіанти проектів з однаковими NPV не можуть бути тотожними за величиною інвестицій та прибутку. З огляду на це у роботі удосконалено загальноприйнятий критерій NPV, доповненням величини чистого дисконтованого доходу (NPV_{ck}) показниками, що враховують зміну тривалості роботи підприємства без зміни технологій та співвідношення між прибутком порівнюваних проектів:

$$NPV_{ck} = \left(\sum_{i=1}^t \frac{\Pi_i \times B_i}{(1+e+u)} - I \right) \times K_m \times K_n,$$

де NPV – кількісне значення критерію чистого дисконтованого доходу, розрахункового за існуючою методикою; Π_i – прибуток проекту; e – ціна капіталу; u – річний темп інфляції; B_i – імовірність одержання проектного прибутку; K_m – коефіцієнт, що враховує зміну тривалості роботи підприємства без зміни технології (продукту); K_n – коефіцієнт, що характеризує співвідношення між прибутком порівнюваних проектів.

Практична реалізація запропонованого методичного підходу здійснена на прикладі проектів ВАТ «Турбоатом» (табл. 3).

За результатами проведеного дослідження виявлено переваги першого проекту за абсолютною ефективністю: він забезпечує роботу підприємства без зміни технології протягом 11 років та збільшує річний прибуток підприємства з 300 тис. грн до 400 тис грн., в той час як другий проект забезпечує роботу підприємства протягом 7 років і дозволяє йому підвищити прибуток до колишнього

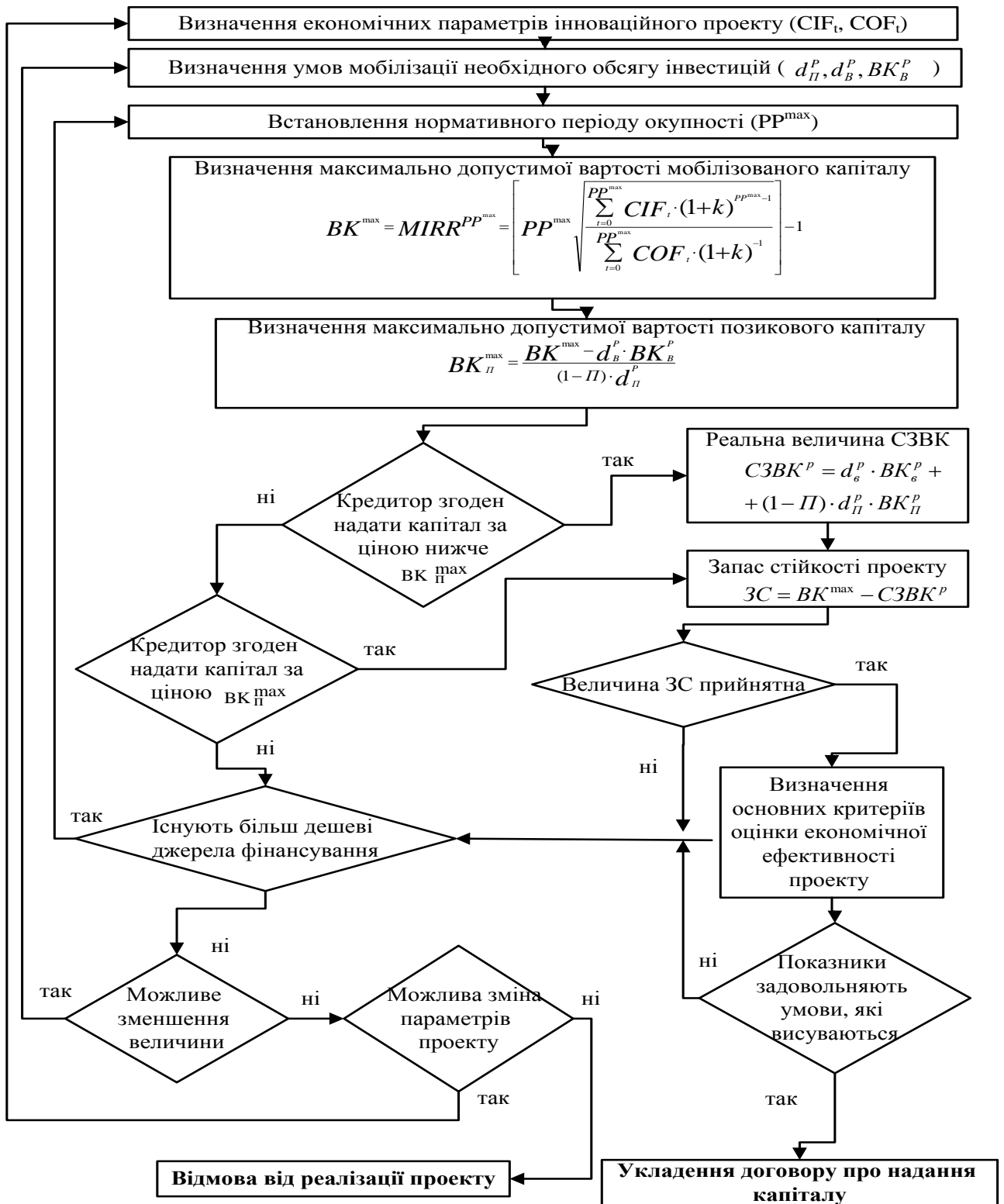
максимуму – 300 тис. грн і деякий час його отримувати. Отже, необхідно коригувати той варіант проекту, перевага абсолютної ефективності якого очевидна.

Таблиця 3

Показники інноваційних проектів ВАТ «Турбоатом» на різних етапах традиційної технології

Показники	NPV, тис. грн	Обсяг інвестицій, тис. грн	Прибуток за роками, тис. грн					Період отримання прибутку за межами 4-го року роботи, років
			1-й рік	2-й рік	3-й рік	4-й рік	5-й рік	
Показники підприємства (без проекту) на етапі:								
отримання максимального прибутку	-	-	300	300	300	300	300	3
зниження прибутку	-	-	280	260	240	220	200	1
Показники проектів:								
проект № 1	64	238	100	100	100	100	100	-
проект № 2	64	100	20	40	60	80	100	-
Показники підприємства (з проектом) на етапі:								
з максимальним прибутком № 1	-	238	400	400	400	400	400	7
зі зниженим прибутком № 2	-	100	300	300	300	300	300	3

Для комплексної оцінки економічної ефективності інноваційних технологій (на прикладі проектів ВАТ «Світло Шахтаря») розроблено процедуру обґрунтування умов фінансування інноваційних рішень у випадку додаткового залучення позикового капіталу (рис. 2). Дотримуючись цієї послідовності дій, можна визначити й об'єктивно обґрунтувати максимально допустиму величину вартості позикового капіталу, яка може бути ефективно використана в процесі коригування умов надання кредиту зовнішнім інвестором.

Умовні позначення: d_{II}^P, d_B^P – відповідно частка власного і позикового капіталу в загальному обсязі інвестицій; BK^P – величина реальної вартості мобілізованого капіталу; BK_B^P і BK_{II}^P – відповідно вартість власного і позикового капіталу; $CЗВК$ – середньозважена вартість мобілізованого для інвестування капіталу; Π – ставка податку на прибуток; k – ставка реінвестування капіталу.

Рис. 2. Послідовність обґрунтування умов фінансування інноваційних рішень при додатковому залученні позикового капіталу

Вважається, що визначеність підприємства стосовно величини максимально допустимої вартості позикового капіталу сприяє забезпеченню узгодження власних інтересів з інтересами зовнішнього інвестора, оскільки дозволяє встановити прийнятну для обох сторін вартість капіталу. Враховуючи те, що необхідний обсяг інвестиційних коштів, як правило, мобілізується за рахунок декількох джерел і за різною ціною, вказана величина визначатиме можливу структуру всього залученого для фінансування інновації капіталу і може використовуватись в процесі її оптимізації.

Дослідження, проведені у ВАТ «Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» дозволили встановити особливості визначення термінів впровадження інноваційних технологій. Інноваційні технології, як правило, впроваджуються на двох фазах життєвого циклу існуючої (традиційної) технології: на фазі з максимальним ефектом і фазі затухання. Для визначення раціонального терміну впровадження інноваційного проекту на фазі затухання необхідно протягом життєвого циклу традиційної та інноваційної технології виділити такі складові періоду впровадження (рис. 3):

- період часу, щоб визначити тенденцію до зниження рентабельності і прийняття рішення про реалізацію конкретного інноваційного проекту (1-4);
- тривалість підготовчої фази інвестиційного проекту (5-6);
- період інвестиційної фази проекту без зупинки підприємства (6-7);
- тривалість зупинки підприємства для завершення інвестиційної фази (7-8);
- загальна тривалість інвестиційної фази (6-8);
- період освоєння інноваційної технології (8-9);
- період одержання підприємством максимального прибутку (9-12);
- період часу, на основі якого визначається раціональний термін впровадження інноваційного проекту (4-12).

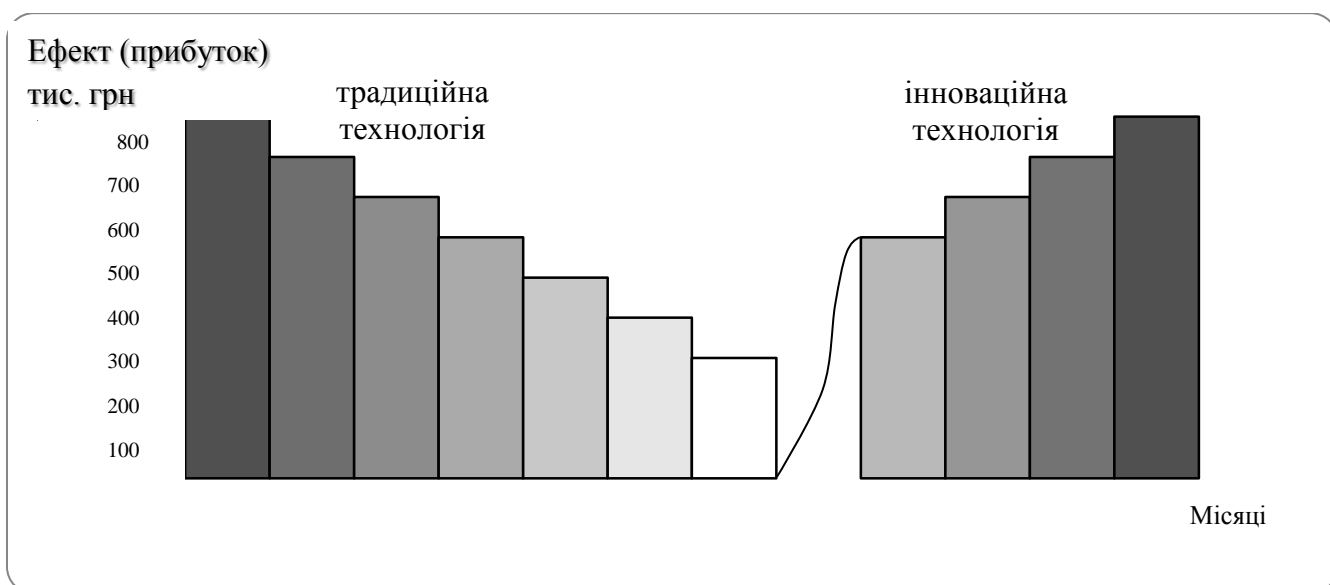

Рис. 3. Ефект у ВАТ «Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» на різних етапах традиційної та інноваційної технології

Для визначення раціонального терміну початку інноваційної діяльності використовуються прогнозні дані про прибуток за кожен місяць роботи підприємства з традиційною технологією протягом досліджуваного періоду. Цей період починається підготовчою фазою інвестиційного проекту і завершується на фазі одержання підприємством максимального проектного прибутку. Момент завершення періоду залежить від його тривалості, яка має бути не менше ніж 12 місяців. Прогнозні дані одержують за допомогою екстраполяції тенденції зміни прибутку підприємства за відомий період фази затування (2-3).

Практична перевірка наведених пропозицій дозволила встановити особливості визначення термінів впровадження інноваційних технологій, а саме: вплив на термін впровадження інноваційного проекту здійснюють темпи зміни прибутку при використанні традиційної технології. Величина терміну знаходиться в оберненій залежності від темпів зменшення прибутку. При досить низьких темпах зниження прибутку інноваційна діяльність має розпочатись через порівняно тривалий період і навпаки; збільшення ціни капіталу й темпів інфляції приводить до аналогічної зміни терміну впровадження інноваційного проекту; тривалість періоду між прийняттям рішення і впровадженням інноваційного проекту знаходиться в оберненій залежності від ризику використання підприємством традиційної технології: чим більший ризик, тим менший термін; збільшення простою підприємства на інвестиційній фазі та часу освоєння нової технології зумовлюють необхідність більш пізнього впровадження інноваційного проекту.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі вирішено важливе науково-практичне завдання теоретичного обґрунтування та розроблення практичних рекомендацій щодо оцінки економічної ефективності інноваційних технологій підприємств, що дало можливість зробити такі висновки.

1. Аналіз наведених у літературі класифікацій інновацій показав, що вони не дають повного уявлення про їхній зміст та особливості. У роботі удосконалено класифікацію інновацій завдяки додатково запропонованим теоретично обґрунтованим та практично значущим класифікаційним ознакам, що дає можливість більш чітко врахувати особливості впливу інновацій на ефективність реалізації конкретних інноваційних технологій. Класифікацію було доповнено такими класифікаційними ознаками, як характер задоволення потреб підприємства, місце впровадження, глибина змін, форма новизни. Запропонована класифікація розширює можливості вибору найбільш значущих видів інновацій для здійснення інноваційної діяльності на підприємстві.

2. Узагальнення теоретичних підходів до оцінки ефективності інноваційних технологій довело необхідність розгляду таких видів ефекту: економічного, науково-технічного, фінансового, ресурсного, соціального, екологічного, кожен з яких характеризується показниками, що істотно впливають на впровадження інноваційних технологій. Встановлено, що найбільш істотний вплив на

впровадження інноваційних технологій справляють такі фактори: ризик та невизначеність внутрішнього і зовнішнього середовища, інфляція, податкова система, система нарахування амортизації, джерела фінансування.

3. Виключне значення для прийняття ефективних інноваційних рішень має вибір критеріїв оцінки ефективності інноваційних технологій, які залежно від того, враховується чи ні параметр часу, поділяються на дві основні групи: засновані на облікових оцінках і засновані на дисконтних методах розрахунку, до яких належать показники чистого дисконтованого доходу, внутрішня норма прибутку, модифікована внутрішня норма прибутковості та показник терміну окупності інвестицій, вкладених, в інноваційний проект. Базові критерії оцінки ефективності інноваційного проекту на основі дисконтованих методів розрахунку більш прийнятні для оцінки ефективності проекту, оскільки дозволяють враховувати весь термін функціонування проекту і динаміку потоку коштів на етапах здійснення.

4. Для усунення недоліків традиційних критеріїв оцінки інноваційних проектів у роботі запропоновано критерій модифікованої внутрішньої норми прибутку, який є одним з найбільш сучасних та має суттєві переваги у порівнянні зі звичайною внутрішньою нормою прибутку. Цей критерій дає більш об'єктивну оцінку ставки реінвестування проміжних фінансових надходжень від проекту; знімає проблему множинності значень показників норми прибутковості на різних етапах оцінки проекту; дозволяє ефективно ранжувати проекти для оптимізації інвестиційного портфеля; відображає запас фінансової стійкості проекту в разі використання різних значень ставок дисконтування фінансових відтоків та збільшення фінансових надходжень.

5. Виявлено, що використання загальноприйнятого методу визначення критерію чистого дисконтованого доходу не забезпечує об'єктивної оцінки абсолютної ефективності інноваційного проекту. Доповнення до цього критерію, засноване на тривалості життєвого циклу інновацій та значенні їхньої, рентабельності, створює основу для підвищення об'єктивності оцінки абсолютної ефективності інноваційного проекту. Тестування запропонованого методу підтвердило необхідність встановлення наявності та використання резервів отримання прибутку від інноваційних технологій і розширення діяльності підприємства без зміни технологій.

6. Для комплексної оцінки економічної ефективності інноваційних технологій підприємства розроблено процедуру обґрунтування оптимальних умов фінансування інноваційних рішень у випадку додаткового залучення позикового капіталу. Дотримуючись цієї послідовності, можна визначити: економічні параметри інноваційного проекту відповідно до витрат і прибутку за проектом; умови мобілізації необхідного обсягу інвестицій відповідно до частки власного і позикового капіталу в загальному обсязі інвестицій; максимально допустиму вартість мобілізованого капіталу; встановити нормативний період окупності.

7. Розроблено методичний підхід до визначення раціональних термінів впровадження інноваційних технологій на підприємстві. Його використання дозволяє більш обґрунтовано підійти до визначення термінів впровадження та

встановити їхні закономірності: вплив на термін впровадження інноваційного проекту здійснюють темпи зміни прибутку при використанні традиційної технології; збільшення ціни капіталу й темпів інфляції приводить до аналогічної зміни терміну впровадження інноваційного проекту; тривалість періоду між прийняттям рішення і впровадженням інноваційного проекту знаходиться в оберненій залежності від ризику використання підприємством традиційної технології.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях

1. Сотніков В. І. Економічна оцінка ефективності інноваційних проектів і фактори, що впливають на неї / В. І. Сотніков, К. С. Савенко // Економіка розвитку. – 2009. – № 3 (51). – С. 20–23.

Особистий внесок автора: проведено факторний аналіз впливу інноваційних проектів на економічну оцінку ефективності.

2. Савенко К. С. Оптимізація термінів впровадження інноваційних проектів на підприємстві / К. С. Савенко // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Проблеми економіки та управління : зб. наук. пр. – Львів : Вид-во «Львівська політехніка», 2010. – № 668. – С. 389–393.

3. Савенко К. С. Інноваційний проект як форма цільового управління інноваційною діяльністю підприємства / К. С. Савенко // Бізнес Інформ. – 2011. – № 4. – С. 33–36.

4. Савенко К. С. Моделі інноваційно-інвестиційного розвитку промислових підприємств / К. С. Савенко // Комунальне господарство міст : наук.-техн. зб. Серія: Економічні науки. – Харків : ХНАМГ. – 2012. – № 106. – С. 441–447.

5. Савенко К. С. Экономическая оценка инновационно-инвестиционной деятельности предприятия / К. С. Савенко // Современный научный вестник. Серия: Экономические науки. – Белгород : Руснауцкнига, 2012. – № 16 (128). – С. 29–32.

6. Савенко К. С. Морфологічна класифікація інновацій з урахуванням запропонованих ознак / К. С. Савенко // Бізнес Інформ. – 2013. – № 12. – С. 93–96.

Публікації за матеріалами конференцій

7. Савенко К. С. Механізм визначення оптимальних термінів впровадження інноваційних проектів на підприємстві / К. С. Савенко // Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції «Управління інноваційним процесом в Україні: проблеми, перспективи, ризику» (Львів, 20–21 травня 2010 р.). – Львів : Вид-во Національний університет «Львівська політехніка», 2010. – С. 391–392.

8. Савенко К. С. Економічна оцінка ступеня прогресивності інноваційних технологій на підприємстві / К. С. Савенко // Тези міжнародної науково-теоретичної конференції студентів і аспірантів «Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес» (Харків, 14–15 квітня 2011 р.). – Х. : НТУ «ХП», 2011. – Ч. 1. – С. 294–295.

9. Савенко К. С. Макроекономічний аспект інноваційних проектів та напрямки їх активізації / К. С. Савенко // Матеріали міжнародної науково-

практичної конференції «Економічні аспекти сучасних технологій управління в економіці, науці, освіті в столітті в умовах фінансової кризи» (Харків, 28 жовтня 2011 р.) // Вчені записки Харківського інституту управління. Серія : Наука та практика управління. – Х. : ХІУ, 2012. – Випуск № 32. – С. 182–185.

10. Савенко К. С. Показатели эффективности инновационных проектов предприятия / К. С. Савенко // Материали за VIII международна научна практична конференция «Найновите постижения на европейската наука» (София, 17-25 юни 2012 г.). – Икономики. София : «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2012. – Том 3. – С. 31–33.

11. Савенко К. С. Оцінка потенційної прогресивності інноваційних технологій / К. С. Савенко // Materialy VIII miedzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji “Perspektywiczne opracowania sa nauka i technika” (Przemysl, 07-15 listopada 2012 r.). – Volume 4. Ekonomiczne nauki. – Przemysl : «Nauka i studia», 2012. – С. 7–9.

12. Савенко К. С. Деталізація сутності та змісту інноваційних проектів на підприємстві / К. С. Савенко // Матеріали університетської науково-практичної конференції «Управління змінами на промислових підприємствах» (Харків, 30 січня 2013 р.) // Управління розвитком : збірник наукових робіт. – Х. : ХНЕУ, 2013. – № 2 (142). – С. 36–38.

АНОТАЦІЯ

Савенко К. С. Оцінка економічної ефективності інноваційних технологій на промислових підприємствах. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка, та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).– Харківський національний економічний університет, Харків, 2013.

Дисертацію присвячено питанням оцінки економічної ефективності інноваційних технологій на промисловому підприємстві. У роботі уточнено сутність і зміст інноваційних процесів та доповнено класифікаційні ознаки інновацій; узагальнено основні підходи до оцінки ефективності інноваційних технологій; обґрунтовано рекомендації щодо вибору критеріїв оцінки економічної ефективності інноваційних технологій на підприємстві; визначено сферу використання модифікованої внутрішньої норми прибутку як критерію ефективності інноваційних технологій; розроблено методичний підхід до визначення абсолютної ефективності інноваційного проекту на основі критерію чистого дисконтованого доходу; удосконалено послідовність обґрунтування умов фінансування інноваційних рішень при додатковому залученні позикового капіталу; обґрунтовано методичний підхід до визначення раціонального терміну впровадження інноваційних технологій, що базуються на їх економічних параметрах.

Ключові слова: інноваційні процеси, інноваційні технології, інноваційний проект, оцінка економічної ефективності, критерії ефективності, абсолютна ефективність, чистий дисконтований дохід, внутрішня норма прибутку, фінансування інноваційних технологій.

АННОТАЦИЯ

Савенко К. С. Оценка экономической эффективности инновационных технологий на промышленных предприятиях. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Харьковский национальный экономический университет, Харьков, 2013.

Диссертация посвящена вопросам оценки экономической эффективности инновационных технологий на промышленном предприятии.

Систематизированы существующие определения инновации на основе классического, процессно-трансформационного и современного, объектно-следственного подходов. Инновацию следует рассматривать как процесс внедрения новой техники и технологий, методов организации производства и методов управления не только с точки зрения последовательного процесса изменений, но и учитывать трансформационную составляющую инноваций.

Дополнена классификация инноваций за счет предложенных теоретически обоснованных и практически значимых классификационных признаков, а именно: характер удовлетворения потребностей, место внедрения, глубина изменений, форма новизны. Такая классификация позволяет более четко учесть особенности их влияния на эффективность реализации конкретных инновационных технологий.

Установлено, что наиболее существенное влияние на внедрение инновационных технологий оказывают следующие факторы: риск и неопределенность внутренней и внешней среды, инфляция, налоговая система, система начисления амортизации, источники финансирования.

Сконцентрировано внимание на исследовании экономического эффекта от внедрения инновационных технологий, который предприятие получает в форме прибыли от различных видов деятельности – от реализации инноваций на предприятии и продажи новых продуктов собственной разработки. Другие виды эффекта могут иметь форму только потенциального экономического эффекта, т. е. эффекта, который невозможно сразу перевести в прибыль.

Обосновано, что для принятия эффективных инновационных решений имеет значение также выбор критериев оценки эффективности инновационных технологий, к которым относятся показатели чистого дисконтированного дохода, внутренняя норма прибыли, модифицированная внутренняя норма доходности и показатель срока окупаемости инвестиций в инновационный проект. Базовые критерии на основе дисконтных методов расчета более предпочтительны для оценки эффективности проекта, поскольку позволяют учитывать весь срок функционирования проекта и динамику потока средств на этапах осуществления.

В работе обосновано, что оценка экономической эффективности инновационного проекта в рамках новой технологии является неотъемлемой частью его технико-экономического обоснования. Экономический эффект – единственный обобщающий показатель экономической эффективности любой группы научных и технологических инноваций; он характеризует абсолютную величину превышения стоимостной оценки ожидаемых результатов над

суммарным расходом ресурсов за расчетный период.

Даны научно обоснованные рекомендации по совершенствованию критерия чистого дисконтного дохода при определении абсолютной эффективности инновационной деятельности предприятия. Апробация предложенного метода подтвердила его направленность на выявление наличия и использования резервов постоянного получения прибыли от инновационной деятельности и увеличение продолжительности работы предприятия без изменения технологии.

Предложена последовательность обоснования условий финансирования инновационных решений в случае дополнительного привлечения заемного капитала. Данная последовательность действий позволяет определить и объективно обосновать максимально допустимую величину стоимости заемного капитала, который может быть эффективно использован в процессе корректировки условий предоставления кредита внешним инвестором.

Разработаны методические положения по определению рационального срока внедрения инновационных технологий на предприятии, который основан на учете продолжительности фаз жизненного цикла традиционной и инновационной технологий и размера прибыли предприятия на различных этапах реализации проекта.

Ключевые слова: инновационные процессы, инновационные технологии, инновационный проект, оценка экономической эффективности, критерии эффективности, чистый дисконтный доход, внутренняя норма прибыли, абсолютная эффективность, финансирование инновационных технологий.

ANNOTATION

Savenko K. S. Assessment of economic efficiency of innovative technologies at industrial enterprises. – Manuscript.

The thesis is completed for a scientific degree Candidate of science in Economics in speciality 08.00.04 – «Economy and Enterprise Management (by types of economic activity)». – Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, 2013.

The thesis is devoted to the issues of economic efficiency of innovative technologies at industrial enterprises. In the paper the essence and meaning of innovative processes have been specified and classification features of innovations have been supplemented; principal approaches to the assessment of efficiency of innovative technologies have been generalized; recommendations concerning criteria selection of economic efficiency assessment of enterprise's innovative technologies have been substantiated; the area of using a modified internal rate of return as a criterion for the efficiency of innovative technologies has been determined; methodical approach to determining the absolute efficiency of the innovative project on the basis of the net discount return criterion has been developed; succession of justifying the conditions for financing innovative decisions in the process of additional attraction of credit capital has been improved; the methodical approach to determining the rational period for introduction of innovative technologies that are based on their economic parameters has been grounded.

Key words: innovation processes, innovative technologies, innovative project, assessment of economic efficiency, criteria of efficiency, net discount return, internal rate of return, absolute efficiency, financing of innovative technologies.

Савенко Ксенія Сергіївна

**ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Підписано до друку 23.04.2013 р. Формат 60/90/16.
Обсяг 0,9 ум. – друк. арк. Папір офісний. Друк на різнографі.
Тираж 100 прим. Замовл. № 77

Надруковано у центрі оперативної поліграфії ТОВ «Рейтинг»
61003, м. Харків, пров. Соляниківський, 4.
Тел. (057) 700-53-51, 714-34-26, 771-00-92, 771-00-96